

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาโดยแนวคิดที่เน้นเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก โดยมุ่งเน้นที่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ผลพวงการพัฒนาดังกล่าวนี้ ได้ทำลายภูมิปัญญาหรือสังคมไทยเดิม อันเป็นส่วนดั้งเดิม ที่ควรประยุกต์ให้ทันสมัยเพื่อใช้ประโยชน์ได้อีกในหลายๆด้าน

ปัจจุบันทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญกับการจัดทำพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น เช่นกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นทุกจังหวัดและให้โรงเรียนจัดทำพิพิธภัณฑ์ขึ้นในโรงเรียน ฉะนั้นพิพิธภัณฑ์ในฐานะสื่อของการเรียนรู้ระบบและคลังปัญญาแห่งสังคม จะก้าวไปในเส้นทางด้วยวิธีการเดิมๆหรือควรต้องสำรวจ หรือตั้งเป้าหมาย และปรับปรุงวิธีการเสียใหม่ให้สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาการเรียนรู้ใหม่ได้อย่างมีชีวิตชีวาและมีคุณค่าสมเป็นขุมทรัพย์แห่งการเรียนรู้ (treasure house) ของสังคมไทย (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2544)

พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ จัดขึ้นตามโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานประจำเมือง เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำรู้ทุกด้านของจังหวัด ทั้งด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรณี โบราณคดี บุคคลสำคัญ วิถีชีวิต (อาทิตยวิเคราะห , 2545) ได้เปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 โดยใช้ศาลากลางจังหวัดหลังเก่าที่ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางชุมชน เป็นอาคารจัดแสดงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอดีตและปัจจุบันของจังหวัดกาฬสินธุ์ จากทำเลที่ตั้ง และเนื้อหาที่จัดแสดง พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์จึงถือได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์สถานประจำเมืองที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน

การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยกำหนดไว้ใน มาตรา 25 ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุก

รูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

สถาบันหนึ่งที่มีบทบาทให้การศึกษา เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน คือ พิพิธภัณฑ์สถาน ที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า " พิพิธภัณฑ์ " ความหมายของพิพิธภัณฑ์สถาน คือ สถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษาและจัดแสดงวัตถุที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและความเพลิดเพลิน ให้อวมถึงหอศิลป์ อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่เลี้ยงสัตว์น้ำ และสถานที่อื่น ๆ ที่จัดแสดงสิ่งมีชีวิต (ชานาญ ภูมลี , 2542) การศึกษาในบริบทของพิพิธภัณฑ์ ถือเป็นการศึกษาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการศึกษาที่ไม่จำกัดกลุ่มผู้เรียน ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ตายตัว และไม่จำกัดสถานที่ในการเรียนรู้ การศึกษาที่ยั่งยืนสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ สามารถนำเอามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแก้ปัญหาของมนุษย์เพราะ วัตถุต่างๆที่เก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์นั้นสามารถเชื่อมโยงไปถึงเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกที่เราอาศัยอยู่นี้ได้ (อิลีเยน ฮูปเปอร์-กรีนฮิลล์, 1994)

พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงวัตถุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนใดชุมชนหนึ่งโดยเฉพาะโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นยังแสดงเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์การดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของตน (Ambrose, 1993 อ้างถึงใน ศรินทิรา ปัทมคม , 2544) และอีกความหมายหนึ่ง กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน คือพิพิธภัณฑ์ที่เกิดขึ้นและดำเนินการโดยสถาบันหรือองค์กรท้องถิ่น และสาระในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจะแตกต่างกับพิพิธภัณฑ์สถานในเรื่องมุมมองทางประวัติศาสตร์ โดยพิพิธภัณฑ์สถานจะมองทางประวัติศาสตร์จากส่วนกลาง แต่หากเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแล้วจะ เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มาจากมุมมองของท้องถิ่นจริง ๆ (พิเศษ เจียจันทร์พงษ์, 2539)

บทบาทพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจะเริ่มโดดเด่นขึ้นมาอย่างชัดเจนอย่างเห็นได้ชัดในสถานะที่เป็นกลไกที่สำคัญเพื่อการศึกษาอนุกระบบที่ทำให้คนคิดเป็น (ศรีจักร วัลลิโภดม, 2539) อีกทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สามารถเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

ได้ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถยื่นหยัดอยู่ได้ก็ต่อเมื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้นสามารถตอบสนอง พฤติกรรมของชุมชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี (Moore,1996 อ้างถึงใน ศิรินทิรา ปัทมคม ,2544)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ผ่านมาเป็นการนำเสนอรูปแบบการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย และเริ่มมีการสำรวจการดำเนินงานของ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เกิดขึ้นดังกล่าวถึงต่อไป

การนำเสนอรูปแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อารีย์ อิศวนุภาพ , 2531) พบว่า คณะกรรมการที่จัดตั้งควรมาจากประชาชนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง สถานที่ควรตั้งอยู่ที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน มีเนื้อหาการจัดแสดงในด้านวิถีทางการดำเนินชีวิตและพัฒนาการความเป็นมาของท้องถิ่น จัดแสดงวัตถุที่เป็นของจริง มีคำบรรยายประกอบ และจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ควรมีการจัดบริการการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชม เช่น การบริการนำชม การแนะนำรายละเอียดต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ ป้ายบอกทิศทาง เอกสารประกอบการชม บริเวณพักผ่อนภายในพิพิธภัณฑ์ การบริหารควรดำเนินงานโดยหน่วยราชการภายในท้องถิ่น และแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายเทคนิค รายได้เข้าพิพิธภัณฑ์ ควรได้จากงบประมาณแผ่นดิน เงินบริจาคและการจัดกิจกรรมหารายได้ สุดท้ายควรใช้สื่อทุกรูปแบบซึ่งสื่อวิทยุและโทรทัศน์เหมาะสมที่สุด

การสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ศิรินทิรา ปัทมคม,2544) เป็นการศึกษาจากประชากรในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่ากลุ่มประชากรมีความเห็นด้วยในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการใช้ ด้านหลักการและความสำคัญของการใช้ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ และ ด้านความคาดหวังต่อผลที่การใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้

การสำรวจการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ , 2544) พบว่าการดำเนินของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นส่วนมากอยู่ในความดูแลขององค์กรและสถาบันท้องถิ่น เช่น วัดและเทศบาล สาระที่นำเสนอเป็นเรื่องราวเฉพาะชุมชน และปัญหาอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณ และแนวคิดในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์

จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีการเสนอแนะให้ศึกษาสภาพความต้องการ การใช้ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น อีกทั้งจัดกิจกรรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บริการ เพื่อให้ พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้จะเห็นได้ว่า พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การสร้างระบบ การศึกษาให้เด็ก หรือให้คนในท้องถิ่นรู้จักตัวตนเองว่ามีความเป็นมาอย่างไร หรือในท้องถิ่นมี ทรัพยากรอย่างไร เป็นสิ่งที่ผลิตองค์ความรู้ให้กับเด็กและผู้คนในสังคมได้รับรู้ รวมทั้งได้รู้จักซึ่งกัน และกัน โดยถือเป็นเรื่องสำคัญ (ศรีจักร วัลลิโภดม, 2544) สอดคล้องกับนโยบายของรัฐด้าน การศึกษา ในยุคปฏิรูปการศึกษา การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรง ชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข และได้กำหนดให้พิพิธภัณฑสถาน เป็นส่วนหนึ่ง ของ การศึกษาในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่รัฐต้องส่งเสริมและจัดตั้ง (พระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ 2542)

พิพิธภัณฑสถานของดีเมืองกาฬสินธุ์เป็นพิพิธภัณฑสถานประจำเมืองที่เริ่มมีการ ดำเนินงานมาได้ในระยะเวลา 2 ปี เป็นสถานที่รวบรวมเรื่องราวความรู้ทุกด้านของจังหวัด ทั้งด้าน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรณี โบราณคดี บุคคลสำคัญ วิถีชีวิต ประเพณีและศิลป วัฒนธรรม จึงถือได้ว่าพิพิธภัณฑสถานของดีเมืองกาฬสินธุ์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนที่ควร ให้ความสำคัญ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ปัจจุบันพิพิธภัณฑสถานของดีเมือง กาฬสินธุ์ยังไม่มีมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและผู้เข้าชม อีกทั้งยังไม่มีมีการจัดการ พิพิธภัณฑสถานให้เชื่อมโยงขนด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาค้นคว้า ความต้องการของชุมชน และนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑสถานของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษา ของชุมชน จะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชุม ชน และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติได้สืบไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดสรุปได้ดังนี้

1. ระบบการจัดการ

1.1 แนวคิดเรื่องระบบ(Semprevivo , 1976) หมายถึง การรวมตัวของสิ่งหลายสิ่ง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และแต่ละสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และ ข้อมูลย้อนกลับหรือข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

1.2 หลักการบริหาร

1.2.1 กระบวนการบริหาร POSDCORB ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ

1.2.2 ปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร (4M) ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

2. แนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้ (http://online.benchama.ac.th/prj/Aingbyono_ono_4.html) หมายถึงการใช้ข้อมูลและฐานข้อมูลที่เป็น รูปธรรมหนักแน่น เป็นข้อมูลที่เป็นความจริงประกอบการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อไปให้ถึงกระบวนการตัดสินใจ

3. แนวคิดการศึกษาออกโรงเรียน (อ้างถึงใน อุ๋นตา นพคุณ ,2523) หมายถึง การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านความรู้ที่เป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

4. การจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา หมายถึง การจัดการบริการการศึกษา ที่สังเคราะห์จาก หลักองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์ (Edson,1994) พิพิธภัณฑ์สมิทโซเนียน (<http://www.si.edu>) พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าทวี และ พิพิธภัณฑ์บ้านโบราณอีสาน ออกมาเป็น การบริการภายใน และการบริการภายนอกพิพิธภัณฑ์

5. การสื่อสารเพื่อชุมชน (Berrigan ,1979 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ,2542) หมายถึง การสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน สื่อชุมชนต้องเป็นสื่อที่แสดงออกโดยชุมชน คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมและเข้าถึง ได้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา สภาพ บทบาทงานบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ ของชุมชน เกี่ยวกับงานบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน
4. เพื่อนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน

คำถามวิจัย

1. สภาพ บทบาทงานบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร
2. ปัญหา ความต้องการ ของชุมชน เกี่ยวกับงานบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร
3. แนวทางการจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชนเป็นอย่างไร
4. ระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชนเป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกรณี พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นประจำเมืองของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสถานที่รวบรวมเรื่องราวความรู้ทุกด้านของจังหวัด ทั้งด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรณี โบราณคดี บุคคลสำคัญ วิถีชีวิต ประเพณีและศิลปหัตถกรรม ที่บอกเล่าอดีตและปัจจุบันของจังหวัดกาฬสินธุ์ได้อย่างครอบคลุม มีทำเลที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชนเมือง ที่แวดล้อมไปด้วยสถานศึกษา สถานที่อยู่ราชการ ตลาด ห้างสรรพประชาชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแห่งนี้จึงถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้บริหาร ภัณฑารักษ์ และเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

2.2 ผู้บริหารและนักวิชาการในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.กาฬสินธุ์

และครู อาจารย์ในสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

2.3 นักเรียน นักศึกษาในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.กาฬสินธุ์ และ

นักเรียนนักศึกษาในแผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยสังกัดสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

2.4 คณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่สำนักงาน
วัฒนธรรม ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่เขตพื้นที่การศึกษาที่1และคณะผู้บริหารสถานศึกษา

จ. กาฬสินธุ์

- 2.5 ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
3. ระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อการศึกษาของชุมชน
 - 3.1 ปัจจัยการจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาที่มาจากความต้องการของชุมชน
 - 3.1.1 สภาพแวดล้อม
 - สถานศึกษา
 - ชุมชน
 - องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
 - นโยบายของรัฐ
 - 3.1.2 ปัจจัยการจัดการ
 - นโยบายของพิพิธภัณฑ์
 - บุคลากร
 - งบประมาณ
 - ความต้องการของชุมชน
 - 3.2 การบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์
 - การบริการภายใน
 - การบริการภายนอก
 - 3.3. การประสานงานในองค์กร
 - 3.4 การสร้างเครือข่าย
 - 3.5 การประชาสัมพันธ์
 - 3.6 ผลการจัดบริการการศึกษา
 - 3.7 การประเมินผล

คำจำกัดความในการวิจัย

พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ หมายถึง สถาบันที่จัดแสดงวัตถุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรณี โบราณคดี บุคคลสำคัญ วิถีชีวิต ประเพณีและศิลปหัตถกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์

ภัณฑารักษ์ หมายถึง บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

ชุมชน หมายถึง นักเรียน นักศึกษาในสังกัดสถานศึกษา ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง พิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ และข้าราชการ นักธุรกิจ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ระบบ หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

การจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยสำหรับผู้สนใจพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในด้านอื่นๆต่อไป